

21. Сергійчук В. Нескорена церква: подвижництво греко-католиків у боротьбі за віру і державу / В. Сергійчук. – К.: [б. в.], 2001. – 432 с.

22. Службовий архів Відділу релігій та національностей Управління у справах національностей, релігій та фінансово-планової роботи Департаменту з питань культури, національностей та релігій Львівської обласної державної адміністрації. Папка №1991: Рішення виконкому Львівської обласної ради народних депутатів 1991 р. з релігійних питань // Службовий архів Відділу релігій та національностей Управління у справах національностей, релігій та фінансово-планової роботи Департаменту з питань культури, національностей та релігій Львівської обласної державної адміністрації.

23. Сухий О. Релігійні процеси на Львівщині кінця 1980–х – 1990–х рр.: суспільно-політична сфера та міжконфесійні відносини // О. М. Сухий. – Львів: ПАІС, 2016. – 244 с.

24. УПЦ КП – ЄДИНА ПОМІСНА УКРАЇНСКА ЦЕРКВА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cerkva.dp.ua/>

25. Василюшин І. Типик о. Исидора Дольницького і его источники / І. Василюшин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/755/merge_1457890061_full.pdf?sequence=1&isAllowed=y

26. Юдин А. Православие и Католичество: от конфронтации к диалогу. – М.: Изд. ББИ, 2005. – 596 с.

References

1. Boruc'kyj S. Derzhava. Cerkva. Ljudyna. [Tekst]: derzhavno-cerkovni ta mizhkonfesijni vidnosyny u dzerkali suchasnosti. 1991–2002 rr. / S. T. Boruc'kyj. – L'viv: Afisha, 2003. – 552 s.

2. Galuzevyj derzhavnyj arhiv Sluzhby bezpeky Ukrainy. – F.16. – Op.1. – Spr.1127–1130.

3. Derzhavnyj arhiv L'vivs'koi oblasti. – F.P.–3. – Op.62.

4. Derzhavnyj arhiv Ternopil's'koi oblasti. – F.1833. – Op.8–9; F.3241. – Op.12.

5. Dokumenty II Vatykans'kogo Soboru. – L'viv: Svichado, 1996. – 760 s.

6. Ekumenichna koncepcija Ukrain's'koi greko-katolyk'koi cerkvy. – L'viv, 2015. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://ugcc.ua/documents/kontsepts%D1%96ya_ekumen%D1%96chnoi_pozits%D1%96i_ukrainskoi_grekokatolitskoi_tserkvi_75625.html

7. Encyklika Papu Ivana Pavla II «Ut unum sint» («Da budut vse edyno») [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ioannpavel.ru/wp-content/uploads/2010/05/Ut-unum-sint.pdf>

8. Zvernennja Soboru Harkivs'ko-Poltavs'koi jeparhii UAPC na choli z arhiepyskopom Igorem (Isichenkom) vid 1 kvitnja 2015 roku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://uapc.org.ua/>

9. Instrukcii zastosuvannja liturgichnyh pryypys Kodeksu Kanoniv Shidnyh Cerkov. – L'viv: Svichado, 1998. – 104 s.

10. Istoryko-kanonichna Deklaracija Arhijerejs'kogo Soboru Ukrain's'koi Pravoslavnoi Cerkvy Kyi'vs'kogo Patriarhatu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://parafiya.io.ua/s87988/istoriko-kanonichna_deklaracija_arhijerejskogo_soboru_u_p_c_kievskogo_patriarhatu

11. Katehizys Katolyk'koi Cerkvy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://catholic-info.at.ua/biblio/Katehizis_Katolicheskoi_Cerkvi.pdf

12. Katehizys Pravoslavnoi Cerkvy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://katexizic.ho.ua/>

13. Kodeks Kanoniv Shidnyh Cerkov [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.myriany_codex.doc.pdf

14. Kodeks Katolyk'koi Cerkvy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.vatican.va/archive/cod-iuris-canonici/russian/codex-iuris-canonici_russian.pdf

15. Krokosh M. Najvazhlyvishi dokumenty katolyk'ko-pravoslavno bogoslovs'kogo dialogu / M. Krokosh [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://theology.in.ua/ua/bp/theological_library/theological_doc/ecumenical_doc/38012/

16. Memorandum «Pro spivpracju Ministerstva osvity i nauky Ukrainy, Derzhavnogo komitetu Ukrainy u spravah religij ta vseukrai'ns'koi rady Cerkov i religijnyh organizacij» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://vrciro.org.ua/ua/statements/14-memorandum-pro-spivpracju-mon-derzhkomreligij-ta-vrciro>

17. Memorandum pro jedyndu Ukrainu ta jedyndu Ukrain's'ku Pomisnu Pravoslavnu Cerkvu pidpysanyj za uchasti predstavnykiv vlady ijerarhamy UPC, UPC KP, UAPC, UGKC u m. Rivne 13 lystopada 2014 roku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://orthodoxy.org.ua/data/na-rivnenschini-pidpisali-memorandum-pro-iedynu-ukrayynu-ta-iedynu-ukrayinsku-pomisnu>

18. Memorandum hrystyjans'kyh konfesij Ukrainy pro ne sprynjattja sylovyh dij u mizhkonfesijnyh vzajemovidnosynah Ljudyna i svit. – 1997. – №8. – S.25–32.

19. Osnovy social'noi koncepcii Ukrain's'koi Pravoslavnoi Cerkvy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://www.scribd.com/fullscreen/28004295?access_key=key-1tmrxccej3i0cqo5cw8t

20. Osnovni pryncypy stavlennja Rus'koi Pravoslavnoi Cerkvy do inoslav'ja [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.patriarchia.ru/ua/db/text/1207644.html>

21. Sergijchuk V. Neskorena cerkva: podvyzhnyctvo greko-katolykiv u borot'bi za viru i derzhavu / V. Sergijchuk. – K.: [b. v.], 2001. – 432 s.

22. Sluzhbovyj arhiv Viddilu religij ta nacional'nostej Upravlinnja u spravah nacional'nostej, religij ta finansovo-planovoi roboty Departamentu z pytan' kul'tury, nacional'nostej ta religij L'vivs'koi oblasnoi derzhavnoi administracii. Papka №1991: Rishennja vykonkomu L'vivs'koi oblasnoi rady narodnyh deputativ 1991 r. z religijnyh pytan' // Sluzhbovyj arhiv Viddilu religij ta nacional'nostej Upravlinnja u spravah nacional'nostej, religij ta finansovo-planovoi roboty Departamentu z pytan' kul'tury, nacional'nostej ta religij L'vivs'koi oblasnoi derzhavnoi administracii.

23. Suhyj O. Religijni procesy na L'vivshyni kincja 1980–h – 1990–h rr.: suspil'no-politychna sfera ta mizhkonfesijni vidnosyny // O. M. Suhyj. – L'viv: PAIS, 2016. – 244 s.

24. UPC KP – JE DYNA POMISNA UKRAJNS'KA CERKVA [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://cerkva.dp.ua/>

25. Vasilishin I. Tipik o. Isidora Dol'nickogo i ego istochniki / I. Vasilishin [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: http://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/755/merge_1457890061_full.pdf?sequence=1&isAllowed=y

26. Judin A. Pravoslavie i Katolichestvo: ot konfrontacii k dialogu. – M.: Izd. BBI, 2005. – 596 s.

Boiko I. M., chair theory and history of culture, Head of the Laboratory of ethics and aesthetics, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine, Lviv), bihor_5@ukr.net

Problem systematization of sources in the study of Orthodox–Catholic relations in the independent Ukraine

The problem of systematization of sources of Orthodox–Catholic relations in independent Ukraine. Outlined the specific characteristics of criterion based on a comprehensive analysis–synthesis of a large amount of source material. Systematized and grouped by source material criterion definitie. Sources of Orthodox–Catholic relations in the field of theological–dogmatic dialogue and in the socio–political and socio–cultural communication.

Keywords: Orthodox–Catholic relations, source, criterion specifications, theological–dogmatic dialogue, socio–political interaction, social and cultural communication.

* * *

УДК 94(477):929.6

Рудюк А. В., аспірант, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), rudiuk58@ukr.net

СИМВОЛ АРХАНГЕЛА МИХАЙЛА В МІСЬКІЙ ГЕРАЛЬДИЦІ УКРАЇНИ

Розглянуто використання символічного зображення Архангела Михайла у вітчизняній міській геральдиці. Прослідковано витоки патронажного символу з часів Київської Русі. Розглянуто побутування символу в міській герботворчості. Наведено приклади використання образу Архангела Михайла в сучасних міських гербах України.

Ключові слова: геральдика, Архангел Михайл, міський герб, територіальний символ.

*Не плачте, братія: за нас
І душі праведних, і сила
Архистратига Михайла*

Ці рядки з безсмертної поеми Тараса Шевченка «Гайдамаки» свідчать про те, що покровителем українського козацтва та українства загалом була і залишається не тільки Богородиця, а й архангели

воїнства Божого, серед яких особне місце посідає Архангел Михаїл [1, с. 157]. Біблійні перекази й християнська традиція дозволяють стверджувати, що Михаїл – найважливіший з–поміж ангелів, який першим виступив проти антихриста і розпочав з ним битву, в якій переміг. Згідно тексту Біблії – він ангел суду й Божих кар, але також і ангел Божого милосердя. Ранняхристиянські письменники вважали його ангелом, який виконує особливо важливі Божі накази. Саме Михаїл, на їхню думку, важитиме людські душі в день Страшного суду [2, с. 30]. Архангел Михаїл є одним із найбільш шанованих біблійних персонажів, його вважають покровителем воїнства та моряків.

Образ Архангела Михаїла використовується в емблематиці та символіці в значенні захисника київської землі; з його іменем пов'язують численні легенди та перекази. Доволі часто українці використовували зображення Архангела в різноманітних його проявах, відтак він став з'єднуючою ланкою між князівським, козацьким та модерним періодами в історії України.

Зображення святих чи інших релігійних символів на княжих стягах мало на Русі давні традиції з часів прийняття християнства. У XII–XIII ст. на печатках київських князів фігурує Архангел Михаїл (зі списом в одній руці та державою – у другій). Також Архістратиг зображений як захисний символ на шоломі князя Ярослава Всеволодовича, датованому 1206–1207 рр. Загалом, культ Михаїла був дуже поширений на Русі, зазначає український геральдист А. Гречило [3, с. 49]. У міській геральдичній традиції Архангел Михаїл відомий здавна. Вперше, як територіальний символ, його почали використовувати саме на київській землі, саме тут Архістратиг вважався захисником від ворога [4].

На долю Київського князівства випало чимало випробувань, що призвело до його остаточного занепаду. Після втрати Київським князівством незалежності та переходу до складу Литовської держави давній символ не втратив своєї актуальності. 1471 р. князівство у складі Литви було перетворене на воєводство, а після Люблінської унії відійшло до Польщі. З кінця XV ст. відомий герб Київського воєводства: янгол, який тримає у руках меч та піхву, опущену дотолу, у червоному полі [3, с. 49]. Очевидно, що під янголом розуміли саме постать Архангела.

Процес герботворення в Польщі та Литві в XIV–XVII ст. не був централізованим. Для нових приданих територій не складали нові герби, а навпаки – їхні символи інкорпорували в геральдичну систему Польського королівства, чи пізніше – Речі Посполитої. Немає жодних підстав уважати, що, скажімо, герб Київщини, «польського походження» через біло–червону барву, чи «покірну» поставу янгола, чи Архангела. Передовсім, представник небесного воїнства в тогочасному світогляді людей не міг аж ніяк сприйматись як символ упокорення чи слабкості. Крім того, ще з часів Київської Русі сформувався сильний культ Архістратига Михаїла та його емблематична традиція, яка згодом отримала втілення у воєводському гербі. Територіальні знаки на наших землях формувались із давньоруських самобутніх часів [3, с. 65]. Це стосується не тільки Київського воєводства, а й інших українських земель у складі Речі Посполитої, зокрема Волинського, Подільського та Брацлавського воєводств.

Необхідно відмітити той факт, що зображення Архістратига в XV–XVIII ст. використовувалося переважно як геральдичний символ Київської землі (князівства, а згодом воєводства). Київ, отримавши магдебурзьке право в кінці XV ст. (дата точно не встановлена, її можна реконструювати лише приблизно), тоді ж отримав свій герб – зображення руки із двома стрілами (двома руками, які пізніше трансформувались в арбалет, або «кушу»). Саме це зображення використовувалося містом як герб упродовж наступних століть [5, с. 29]. Це простежується на значному сфрагістичному та писемному матеріалі. Герб Києва з луком (арбалетом) був знаком, який використовувався містом як самоврядна одиниця, а зображення Архістратига – це територіальний знак.

Після ліквідації автономії Гетьманщини згідно указу Катерини II від 16 вересня 1781 р. утворюється Київське, Чернігівське та Новгород–Сіверське намісництва, кожне з яких ділилося на 11 повітів. Земельний знак з Архангелом Михаїлом, який використовувався Київською губернською канцелярією, став офіційним міським гербом Києва [5, с. 71]. Отже, земельний герб взяв на себе функції міського, що є певною мірою неправомірним. Хоча це могло бути зроблено з ідеологічних міркувань, так як імперія йшла шляхом повної уніфікації та інкорпорації українських земель; це стосувалося всіх сторін життя, в тому числі і геральдики. Цим рішенням, обрати зображення Архістратига Михаїла для герба міста Києва – керівництво держави йшло на дуже вигідний крок: по–перше, ліквідувало рештки самоврядування Києва (остаточно автономія міста була припинена на початку XIX ст.); по–друге, використання нового герба, який на той час був уже звичний для киян, не викликало фактично ніяких заперечень. Зображення герба було дещо видозмінене, додано імперську символіку, і в такому вигляді він проіснував аж до початку XX ст.

Більшовики на початку існування свого режиму не використовували практично ніяких гербових зображень окрім радянської символіки. Проте згодом почали використовувати символи, просякнуті партійною комуністичною ідеологією.

Ідея впровадження символу Архангела Михаїла до міської геральдики Києва з'явилась наприкінці 1980–х рр., коли його зображення почали використовувати на шпальтах міської періодики та під час проведення урочистих заходів і пісенних фестивалів, виставок квітів тощо.

З новою силою про герб Києва заговорили вже в часи незалежності. Рішенням Київської міської Ради народних депутатів №57 від 18 квітня 1995 р. символ із зображенням Архістратига Михаїла було офіційно затверджено гербом Києва [6]. Пізніше були прийняті інші нормативні документи, які регулювали використання символіки міста, зокрема Закон України «Про столицю України – місто–герой Київ» [7]. Прийняття ряду нормативних документів не врятувало столичний герб від певних неточностей та перекручень, але одне залишається незмінним – Київ залишається під патронатом небесних сил в образі Архангела Михаїла.

Ряд інших міст Київської області також використовують елементи давнього гербу воєводства. Герб міста Василькова має вигляд двокольорового

перетятого щита, у верхньому синьому полі Архангел Михайл у срібному обладунку і червоному плащі, із щитом і вогненним мечем, у нижньому червоному – на зеленій горі золота церква. В даному випадку церква є символом самого міста, а Архангел – приналежності до Київської губернії, а тепер – області. Герб був затверджений 1993 р. [8, с. 39]. Нині місто являється сателітом столиці і не пориває свого зв'язку з нею навіть у використанні символіки.

Проте не тільки міста затверджують подібну до Києва символіку, а й менші населені пункти, наприклад, селище Броварського району Київської області Велика Димерка, яка на своєму гербі також має зображення Архангела. Символи були затверджені в 1998 р. [8, с. 40]. Подібним чином з'явився сучасний герб Овруча, районного центру Житомирської області. Місто свого часу також відносилось до Київської губернії і його герб із Архістратигом Михаїлом повною мірою про це свідчить.

Географія використання образу Архангела Михаїла достатньо широка, хоча переважають все-таки історичні області України, які знаходяться на заході та півночі нашої країни. З цієї плеяди виділяється місто Гадяч Полтавської області. Гадяч відомий як місто козацької слави, зображення Архангела відоме на печатках міста з початку XVIII ст. Покровительство Михаїла затверджено в часи незалежності, пізніше зображення герба було дещо змінено [8, с. 98]. Скоріше за все, подібна географія символів пояснюється переважаючим українським населенням, яке традиційно користувалося давньоруськими традиціями. Герби багатьох міст з'являлись в козацьку епоху, або ще раніше, що підкреслює спадковість та тяглість традиції використання символів. Прикладом є герб міста Клевань Рівненської області: опис герба цього стародавнього містечка зберігся на привілеї на магдебурзьке право, виданому Королем Яном II Казимиром у 1654 р., де зазначалося, що місту «дозволялося мати печатку з зображенням Святого Михаїла, котрою в усіх потребах місто печатуватися має». Очевидно, що герб Клевані – типовий приклад патрональної символіки [9]. Тут також можна побачити ту саму особливість литовського та польського герботворення, за якої затверджувалося зображення місцевого герба, а не створювалося нове.

За часів Російської імперії також почали використовувати деякі герби, які збереглися до наших днів, щоправда в дещо зміненому вигляді. Мова йде про герб міста Кролевець (Сумська область). Символіку цього населеного пункту можливо віднайти ще в XVII ст., але затверджений герб міста був 1782 р. Архангел Михаїл має тут досить незвичний вигляд: замість щита у правій руці він тримає терези, як символ торгівлі [8, с. 100]. Це можна трактувати як ще одну іпостась Архангела, як покровителя торговців. Відомо, що з початку XVIII ст. в місті влаштовували великі ярмарки, на які приїздили купці з різних країн.

Потрібно наголосити, що в певних випадках, герб з Архангелом Михаїлом не має такої давньої історії, хоча святий шанувався громадою міста як покровитель та заступник. Саме так сталося із гербом Івано-Франківська. Деякий час тривала дискусія стосовно символіки міста. 1990 р. був оголошений конкурс на

герб міста, до якого залучилося чимало дослідників та простих охочих. Почалося дослідження давніх гербів міста. Серед плеяди представлених проєктів виділявся проєкт художника Івана Марчука. Дослідник консультувався з письменниками, науковцями, краєзнавцями, членами Українського геральдичного товариства і, враховуючи усі історичні реалії, запропонував своє бачення герба, що базується на ідеї використання образу Архангела як допоміжного символу, поміщеного у відкритих воротах зображеної на гербі фортеці. Підставою для такого рішення послужило віднайдений у Львівському архіві рисунок флюгера станіславської ратуші, на якому виднівся силует архангела Михаїла. Письмове підтвердження існування зображення архієпископа Михаїла на ратуші вежі було виявлено ще в книзі вірменського історика Садока Баронча «Памятки міста Станіслава» і в щорічнику «Календар загальний святковий на 1871 рік» (Краків, 1870). В останньому на другій сторінці зазначалося, що «ця емблема на ратуші мала служити рицарству за штандарт проти бусурманства...». У 1825 р. коли буревій скинув флігель на землю, купол ратушної вежі було увінчано австрійським орлом [10, с. 62].

Громада Івано-Франківська використовувала символ Святого Михаїла, і він тут мав давню традицію використання, але не в якості герба. Проте, вже 1 грудня 1993 р. проєкт І. Марчука було затверджено рішенням міськради. Але після тривалої консультації з Українським геральдичним товариством, основний геральдичний символ було переглянуто і затверджено у новій редакції 17 лютого 1995 р. Герб міста Івано-Франківська нині має наступний вигляд: на блакитному гербовому полі у ренесансному щиті, окантованому золотою смужкою, зображений потужний фортечний мур з тесаного каменю кольору пісковика з трьома бланкованими вежами, в кожній з яких по одній бійниці. Арка воріт акцентована рустованим архівольтом. Вгорі над брамою та на баштах – по два вікна. В обрисах відчиненої брами на блакитному тлі у білих шатах бачимо Архангела Михаїла, який тримає в правій руці нахилений меч, а лівою спирається на щит золотої барви. Герб увінчаний міською короною [11]. Цікаво, що селище із дуже схожою назвою, Івано-Франкове, Яворівського району Львівської області, також має на своєму гербі зображення Архангела, але вже як головної фігури.

Чимало інших населених пунктів Львівської області (Сколе, Воля-Висоцька Жовківського району, Тартаків Сокальського району) використовують зображення Архангела Михаїла та інші подібні геральдичні елементи у своїх гербах.

Потреба у покровительстві вищих сил має під собою психолого-релігійне підґрунтя. В умовах постійної ворожнечі із сусідніми країнами, ворожих набігів, повстань, катаклізмів люди шукали допомоги вищих сил. Це знаходило своє вираження у символіці міст. Адже саме міста ставали опорними та захисними пунктами для місцевого населення, від міцності стін та духу мешканців залежало їхнє життя.

Міська геральдика – не єдиний приклад використання образу Архангела Михаїла, історія України має чимало подібних підтверджень, зокрема у емблематиці. У 1911 р. на з'їзді українських просвітницько-

спортивних товариств «Січ» і «Сокіл» на зворотньому боці прапора зображався архістратиг Михаїл на червоному полі. 8 серпня 1914 р. прапором українських січових стрільців затверджено зображення архістратига Михаїла з мечем в одній руці і щитом із зображенням лева в іншій [10, с. 63]. 29 квітня 1917 р., коли у Києві був створений перший український полк імені Богдана Хмельницького, він одержав прапор Військового генерального комітету – малиновий із зображенням святого Архістратига Михаїла.

Присутній образ Архангела Михаїла і в нумізматиці пам'яток. Так, зображення Архангела зустрічаються на монетах часів Київської Русі, щоправда випадки дуже поодинокі. В сучасних умовах Національний Банк України намагається виправити цю ситуацію; у 2013 р. він випускає срібну монету вагою одна унція (31,1 г.). На аверсі монети розміщено: угорі малий Державний Герб України та напис півколом НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ, у центрі у восьмикутному картуші на щиті зображено емблему Національного банку України – алегоричні фігури грифонів, між якими гривня – грошово-вагова одиниця Київської Русі, що сукупно символізує охорону і примноження золотого запасу держави. Крім того, на аверсі розміщено номінал монети, рік карбування та позначення металу, його проби і маси в чистоті. На реверсі монети зображено Архістратига Михаїла [12]. Ці монети набули широкої популярності і були швидко реалізовані.

Духовні символи і нині пронизують практично всі сфери нашого життя, оскільки християнська традиція міцно вкорінилася у свідомості українців. Ми повинні мати певні об'єднувачі імперативи, які будуть тримати нашу спільноту разом. Архістратиг Михаїл в численних своїх подобах перемагає змія, як втілення абсолютного зла, то ж будемо сподіватись, що він нам допоможе в нашій непростій боротьбі.

Список використаних джерел

1. Шевченко Т. Зібрання творів: У 6 т. – К., 2003. – Т.1: Поезія 1837–1847.
2. Важни Т. Ангели помічники Бога й друзі людини. – Львів: Свічадо, 2012. – 127 с.
3. Гречило А. Б. Українська територіальна геральдика. – Львів: Інститут української археографії імені М. С. Грушевського НАН України, Українське геральдичне товариство, 2010. – 208 с.
4. Оглобін О. Герб міста Києва // Наука і суспільство. – 1994. – №7–8. – С.49–51.
5. Гречило А. Б. Українська міська геральдика. – Київ, Львів: УГТ, 1998. – 192 с.
6. Рішення Київської міської Ради народних депутатів №57 від 18.04.1995 р. «Про порядок використання герба міста Києва» / КМДА: офіційний інтернет портал [Електронний ресурс]: <https://kievcity.gov.ua>.
7. Закон України «Про столицю України – місто–герой Київ» / Верховна Рада України: офіційний веб–портал [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>
8. Гречило А. Б. Герби та прапори міст і сіл України. – Львів: Друкарські куншти, 2004. – Ч.1. – 120+XLIV с.
9. Панченко В. Міська геральдика Рівненщини // Науковий світ. – 2011. – №7 (156). – С.22–23.
10. Федунків З. Герби Івано–Франківська (Станиславова) / Зеновій Федунків. – Івано–Франківськ: Лілея–НВ, 2008. – 80 с.
11. Довган Л. До питання про герби Станиславова – Івано–Франківська // Четверта наукова геральдична конференція. – Львів, 1994. – С.32–34.
12. Національний Банк України: офіційне інтернет–представництво [Електронний ресурс]: <http://www.bank.gov.ua>.

References

1. Shevchenko T. Zibrannia tvoriv: U 6 t. – K., 2003. – T.1: Poeziia 1837–1847.
2. Vazhny T. Anhely pomichnyky Boha y druzi liudyny. – Lviv: Svichado, 2012. – 127 s.
3. Hrechyllo A. B. Ukrainska terytorialna heraldyka. – Lviv: Instytut ukrainskoi arkeohrafii imeni M. S. Hrushevskoho NAN Ukrainy, Ukrainske heraldychnе tovarystvo, 2010. – 208 s.
4. Ohlobin O. Herb mista Kyieva // Nauka i suspilstvo. – 1994. – №7–8. – S.49–51.
5. Hrechyllo A. B. Ukrainska miska heraldyka. – Kyiv, Lviv: UHT, 1998. – 192 s.
6. Rishennia Kyivskoi miskoi Rady narodnykh deputativ №57 vid 18.04.1995 roku «Pro poriadok vykorystannia herba mista Kyieva» / KMDA: ofitsiynij internet portal [Elektronnyj resurs]: <https://kievcity.gov.ua>.
7. Zakon Ukrainy «Pro stolytsiu Ukrainy – misto–heroi Kyiv» / Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiynij veb–portal [Elektronnyj resurs]: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws>
8. Hrechyllo A. B. Herby ta prapory mist i sil Ukrainy. – Lviv: Drukarski kunshty, 2004. – Ch.1. – 120+XLIV s.
9. Panchenko V. Miska heraldyka Rivnenschnyny // Naukovyi svit. – 2011. – №7 (156). – S.22–23.
10. Fedunkiv Z. Herby Ivano–Frankivska (Stanyславova) / Zenoviy Fedunkiv. – Ivano–Frankivsk: Lileia–NV, 2008. – 80 s.
11. Dovhan L. Do pytannia pro herby Stanyславova – Ivano–Frankivska // Chetverta naukova heraldychna konferentsiia. – Lviv, 1994. – S.32–34.
12. Natsionalnyi Bank Ukrainy: ofitsiine internet–predstavnytstvo [Elektronnyj resurs]: <http://www.bank.gov.ua>.

Rudiuk A. V., postgraduate, Kyiv National Taras Shevchenko University (Ukraine, Kyiv), rudiuk58@ukr.net

The symbol of the Archangel Michael in Ukrainian urban heraldry

The article is devoted to using the image of the Archangel Michael in the national urban heraldry. The author followed the origins of patronage symbol from Kievan Rus. Considered further historical destiny symbol in heraldic terms. This article contains examples of use of the image of the Archangel in modern city arms of Ukraine.

Keywords: heraldry, Archangel Michael, the city coat of arms, territorial symbol.

* * *

УДК 070–053.6(477)

Івашенко М. М.,

аспірант кафедри історії та культури України,
ДВНЗ «Переяслав–Хмельницький державний
педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
(Україна, Переяслав–Хмельницький),
ivaschenko91@gmail.com

СПІВІДНОШЕННЯ ВИСВІТЛЕННЯ СУСПІЛЬНО– ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО, РЕГІОНАЛЬНОГО ТА МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ У РЕГІОНАЛЬНІЙ МОЛОДІЖНІЙ ПРЕСІ УКРАЇНИ

Проведено аналіз співвідношення висвітлення суспільно–політичних подій національного, регіонального та місцевого значення у регіональній молодіжній пресі України. Запропоновано визначення поняття «регіональна молодіжна преса». Надана характеристика типології подій суспільно–політичного характеру в залежності від їхнього значення (загальнодержавній, регіональній, місцевій рівні). Констатовано, що в українському суспільстві відбулися різкі трансформації, які знайшли своє відображення у світогляді такої найбільш активної й радикальної частини соціуму як молодь. Розширилися й інформаційні запити та уподобання наших молодих співвітчизників. Розглянуті конкретні приклади тематичного суспільно–політичного наповнення молодіжних засобів масової інформації Києва, Запоріжжя, західних областей України, а також Криму. Виявлено значення статей із національно–патріотичного виховання на шпальтах регіональних молодіжних видань. Розкрито значення для молодіжної преси України допомоги від інституцій Євросоюзу.

Ключові слова: молодь, молодіжна преса, молодіжні ЗМІ, молодіжна журналістика, суспільно–політичні події, регіони, області, райони, журнали, газети, жанри, лексика.